

Standardy závěrečných prací studijního programu Pedagogika

Jiří Němec

Text se zaměřuje na popis cílů jako určitých standardů, které je třeba dodržet při zpracování závěrečné práce. Tento materiál je určen studentům a hodnotitelům závěrečných prací jako metodická pomůcka při vytváření, ale i hodnocení bakalářských a diplomových prací (vedoucí a oponenti). Standardy se vztahují k magisterským (bakalářským) pracím obhajovaných v rámci prezenčního a kombinovaného studia oboru Sociální pedagogika a Sociální pedagogika a volný čas.

1. Obecný cíl práce

Cílem závěrečné práce je prokázat schopnost samostatného vědecko-výzkumného tvůrčího myšlení, které je originální ve vztahu k zvolenému tématu a studovanému oboru. Takto obecně formulovaný cíl můžeme analyzovat a popsat podrobněji jak z hlediska struktury, tak metodologie práce.

1.2 Cíl ve vztahu k volbě tématu a názvu práce

- Student prokáže schopnost vhodně zvolit téma v souvislosti se studovaným oborem a zúžit je ve vztahu ke sledovanému fenoménu (předmětu zkoumání). Název práce, který je užším a přesným vymezením sledované problematiky, musí být exaktní, srozumitelný a odpovídat obsahu, a to jak v teoretické, tak i výzkumné části práce. Totéž platí o anglické mutaci názvu práce. Nejedná se o doslovný překlad do angličtiny, ale překlad, který odpovídá sémanticko-jazykovému kontextu (úzce se váže na terminologii dané disciplíny). Téma (název práce) je pak posuzováno i ve vztahu k originalitě. Obecně jsou nepřipustná témata, která byla opakovaně zpracována již dříve a vlastní závěrečná práce nepřináší nové poznatky v této oblasti a omezuje se pouze na konstatování obecně známých faktů.

1.3 Cíl ve vztahu k teoretické části práce

- Autor práce se v úvodní a teoretické části zaměří na jasnou a srozumitelnou formulaci cílů práce, které jsou dále strukturované na cíle klíčové (dílčí) – související s celým tématem práce, cíle teoretické - vážící se k teoretické části práce a cíle výzkumné - popisující smysl a cíl výzkumu (výzkumné sondy).
- Autor prokáže schopnost jasně a srozumitelně popsat výchozí stav sledované problematiky, odůvodnit své záměry a obhájit téma práce. Zaměří se přitom na analýzu dostupných teorií a výzkumů, které v dané oblasti zájmu byly již realizovány a shrnout současný stav vědeckého poznání vztahující se k sledovanému jevu (předmětu výzkumu), proměnným (v případě kvantitativního výzkumu) apod.
- Autor přitom musí prokázat schopnost tvorby vlastního odborného textu, který má jasnou myšlenkovou linii. Student využívá citací (přímých), které jsou odděleny uvozovkami s odkazem na autora, rok vydání a čísla strany, popřípadě nepřímých, ve kterých se odvolává na existující výzkumy, závěry, hlavní myšlenky apod. V takových případech se jedná o vlastní text autora, který je tzv. parafrázován s uvedením odkazu na dílo (rok vydání, popřípadě stranu). Z textu musí být jasně patrné, **kteřá část textu (myšlenek) jsou studenta a které jsou převzaty doslovně (citace přímá) nebo odkazují na jiná díla (autory)**. V závěrečné práci **převažuje vlastní text studenta**, který diskutuje s myšlenkami jiných autorů (citovaných), komparuje jejich koncepce, definice, postoje

atd., je schopen zaujímat kritická stanoviska a na základě postupů formální logiky vyvozovat nová východiska, závěry, apod.

- Student prokáže, že teoretická část není izolovaným celkem, ale smysluplným prologem k části výzkumné, ve které autor pracuje s poznatky a závěry části teoretické. Tzv. oddělení části teoretické a výzkumné (někdy též označované jako praktické) je pouze formální, obsahově jsou obě části úzce provázány a tvoří ústrojný celek.

1.4 Cíl ve vztahu k výzkumné části

- Student prokáže schopnost jasně a výstižně formulovat výzkumný problém a otázky, popsat teoretická a metodologická východiska, definovat proměnné, adekvátně zvolit metody ve vztahu k výzkumnému cíli a povaze sledovaného jevu, vhodně administrovat zvolenou metodu, adekvátně zpracovat příslušná data (údaje) a interpretovat je ve vztahu k cílům výzkumu.
- Při užití kvalitativního přístupu se student zaměří především na popis výzkumného designu, volbu metod(y) (etnografický výzkum, případová studie, ohnisková skupina) a především analýzu získaných údajů (otevřené, selektivní, axiální kódování) nebo jiný typ analýzy textu. V magisterských pracích je nepřipustné použít povrchní kódovací postupy, které nejsou opřeny o hlubší analýzu, nevypovídají o vztahu mezi kategoriemi nebo nevedou k deskripci a explanaci jevu. (Např. pouze otevřené kódování je nedostatečné).
- Při užití kvantitativního přístupu se student zaměří na grafickou strukturu výzkumného designu, přesný popis výzkumného problému a otázek, srozumitelnou formulaci hypotéz, exaktní definici proměnných (včetně popisu jejich měření), způsob sběru dat a jejich statistickou analýzu - interpretaci.
- Zcela nepřipustné jsou postupy studentů, kteří se prostřednictvím popisného výzkumu snaží testovat hypotézy, aniž by použili principy induktivní statistiky a řádného statistického testování hypotéz. Deskripční výzkum je přitom možný jak v bakalářských tak diplomových pracích, podmínkou je však originalita popisu a původnost proměnných. Autor nás seznamuje s novými fakty o proměnných především vyjádřením jejich četností, rozptylu, rozdělení, šikmosti a špičatosti apod.

1.5 Cíl ve vztahu k závěru práce

- Student prokáže schopnost shrnout a propojit nové poznatky, ke kterým dospěl jak v teoretické, tak výzkumné části. Vede o nich kritickou diskusi a snaží se z nich vyvodit závěry, který mohou být platné jak v oblasti rozšíření teorie, tak obohacením pedagogické a sociálně pedagogické praxe. V závěrečné kapitole se student pomyslně vrací k výchozím otázkám, aby se pokusil o kritické zhodnocení naplnění cílů práce.

1.6 Cíl ve vztahu k formálním náležitostem

- Student prokáže znalost a dovednost v rovině formálního zpracování textu. Využívá všech existujících norem pro formální zpracování textu, především normu citační a normu pro sazbu textu (zalamování odstavců vět, vynechávání mezer apod.). Práce je strukturována do logických celků (kapitol), které jsou logicky číslovány.

1.7 Cíl ve vztahu ke stylistice a gramatické správnosti

- Student prokáže stylistické dovednosti při zpracování odborného textu a dodržuje všechna gramatická pravidla.

1.8 Poznámka k metodickým formám závěrečné práce

- Bakalářská práce může mít formu metodickou, tzn. autor se například zaměří na rozpracování určité výchovné koncepce (filozofie, cíle, metody, prostředky, obsah a

formy práce) a v rámci praktické části vytvoří metodický soubor konkrétních výchovných aktivit a činností, které odpovídají dané koncepci. Podmínkou je však aplikace této metodiky v praxi a její ověření na základě drobné výzkumné sondy (pozorování, reflexe, dotazník) nebo jiné adekvátní evaluační strategie. Součástí bakalářské práce je tedy i část pojednávající o ověření metodiky a její evaluaci. U magisterských prací jsou práce metodického charakteru nepřipustné, vlastní metodická část však může být např. dílčí součástí pedagogického experimentu.

2. Doporučený rozsah prací

- Rozsah bakalářské práce: 80 000 – 96 000 znaků včetně mezer (cca 1600 znaků na stránku), tj. cca 50 – 60 normo stran.
- Rozsah diplomové práce: 96 000 – 144 000 znaků včetně mezer (cca 1600 znaků na stránku) tj. cca 60 – 90 normo stran.
- Rozsah prací je vymezen orientačně, studenti se však nemohou odchýlit více jak 10% od doporučeného rozsahu. Do rozsahu práce je započítán seznam použité literatury (tj. literatura, se kterou studenti pracovali při přípravě závěrečné práce a na kterou v textu odkazují). Do rozsahu práce se nezapočítávají textové přílohy, např. transkripty rozhovorů, obrazové přílohy, grafy, výpočty apod.

Tyto standardy byly projednány členy Katedry sociální pedagogiky PdF MU dne 2. 2. 2009. a jejich dodržování je závazné počínaje akademickým rokem 2009/2010.